

Genel Başkanın Köşesi

President's Corner

Bir Yılın Ardından ve IFLA '95-İSTANBUL

TLA Activities (1994-1995) and IFLA '95 İstanbul

Hasan DUMAN

I 24 Eylül 1984 - 1 Aralık 1995

Geriyeye dönüp baktığımızda, iyimser olmamız için pek çok neden görebiliriz. Âdeta dünya kütüphaneciliğinin kalbi ve merkezi, bu yıl özellikle bölgemiz ve Türkiye'de idi. Doğal seyrimize bakacak olursak, XVI. Genel Kuruldan sonra kendimizi hızlı bir çalışmanın içinde bulduğumuzu söyleyebiliriz.

Önce Türk Kütüphaneciler Derneği'nde "Yeniden Yapılanma" ihtiyacı duyduk. Bu konuda Dr. Tohta'nın başını çektiği bir ekibin kısa zamanda hazırladığı Rapor, Genel Yönetim Kurulumuzda görüşülerek, ülkemizdeki karar mercii kişi ve kuruluşlara gönderildi. Bu günlerde değerlendirmeleri alıyoruz.

Dernek merkezimizi yeniden elden geçirip donattık. Geçici de olsa zengin bir kütüphane oluşturduk. Bu günlerde özellikle DTCF Kütüphanesinin dersane haline getirilmesinden sonra Derneğimizin pırıl pırıl gençlerimizle dolup taşığını görmeyi isterim.

TÜBİTAK'ın katkılarıyla İnternet'e bağlandı. Bilkent Üniversitesinin katkılarıyla ise BLISS Programını bağış olarak sağladık. Mevcut bilgisayar donanımımızın yetersizliği, her zaman olduğu gibi imdadımıza koşan EBS-CO tarafından giderildi ve bize daha güçlü bir bilgisayar donanımı ve yazıcıları armağan etme cömertliğinde bulundular.

1961 yılında VII. Milli Eğitim Şurası sırasında hazırlanan *Kütüphaneler Komitesi* raporundan sonra, Türk Kütüphaneciliğinin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik bir rapor hazırladık; *2000'e 5 Kala Kütüphaneciliğimiz ve Bilgi Hizmetlerindeki Sorunlarımıza Çözüm Önerileri* adlı kitabı Türk kamuoyu ile ilgili kişi ve makamlara sunduk.

Kütüphane Haftasına ilk defa bir tema ve zengin etkinliklerle girdik; konu "Düşünce ve ifade özgürlüğünün olmazsa olmazı: Bilgi Edinme Özgürlüğü" idi. Ayrıca 1996 yılı başında bu alanda bir de kitap yayımlamayı planlıyoruz. Bu arada IFLA'nın 1989'da Paris'te toplanan 55. Konsey ve Genel Konferansında alınan karar doğrultusunda IFLA Merkezinde oluşturulacak ve "İfade Özgürlüğü" (Freedom of Expression) konusunda çalışacak olan komiteye adayımızı bildirdik. Ağustos 1995 İstanbul toplantısının dönüşünde ülkelerden bildirilen adayların içinden IFLA Başkanı tarafından seçilecek 15 kişilik komiteye adayımızın da seçilmesini umuyoruz. Böylesine dünyanın, meslektaşlarımızın duyarlı olduğu bir konuda Derneğimizin bu tür konularla meşgul olmasını, bazı umur görmüş meslektaşlarımızın uygun bulmamalarını hâlâ anlayabilmiş değilim! Aday bildirmeyelim, komitede yer almayalım diyemezdik! Görüşe saygılıyım ama, mesleğimizi yakından ilgilendiren bu tür konularla, "ancak siyasi partilerin ve sendikaların ilgilenmesi gerektiği" görüşüne katılamıyorum. O zaman dış bağlantılı pek çok ulusal sorunlarımızın çözümü zaman aşımına uğradıktan sonra hep peşinden gidip, yabancıları önfikirli ve kasıtlı davranmakla suçlama hastalığının nedenini, arada bir de kendimizde arayabilesek diyorum.

TKD ilk kez, IFLA Merkezinde oluşturulan daimi komitelere geniş çapta aday gösterdi ve bu adaylarımız çeşitli Daimi Komite Yönetim Kurulu üyeliklerine seçildiler.

Derneğimiz, yarım asırlık hayatında ilk kez İçişleri Bakanlığı uzman denetçileri tarafından denetlendi. Bu, bizim için başarılı bir rehberlikten öteye anlam taşımıyordu. İyi oldu... Çünkü her denetleme ve teftişin özü, varsa noksanların tamamlanmasıdır. Ancak, cezalandırmak değildir. Ancak, gerekiyorsa o da olur. En önemli sonucu, TKD'nin işletme aşamasına geçirilmesidir. Bunun ne büyük bir avantaj olduğunu zaman gösterecektir.

Yayınları ve diğer etkinlikleriyle TKD'nin iktisadi işletme niteliğinden hareketle tüm şubelerimizi de yeni olanaklara kavuşturacak girişimlerde bulunduk ve Kurumlar Vergisi bağışıklığı için Maliye Bakanlığına başvuruda bulunduk. Şubeler, şimdilik Derneğin şubeleri olup, işletmenin şubesi değildirler. Yaptığımız genelgeye göre isteyen şubeler işletmeye dahil olabileceklerdir.

Bu yıl ilk defa TKD Üstün Hizmet Ödülleri ihdas edildi ve ödüller, 31. Kütüphane Haftasında hedefini buldu.

Ülkemizde ve dünyada ilgi odağı olmaya devam eden Türk cumhuriyetleriyle mesleki ve kültürel alanda çeşitli işbirliği olanaklarına yönelik ortak projeler için bir Konsey ya da Birlik oluşturabilmek için TİKA, TÜRKSOY ve Kültür Bakanlığına yaptığımız başvurular, ne yazık ki sonuçsuz kaldı! Ancak, Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde üç yıldır toplanan "Türk Devlet ve Toplulukları Dostluk, Kardeşlik ve İşbirliği Kurultay"ları ile Ya-

zarlar Birlikleri toplantılarındaki komisyon çalışmalarımız ve sunduğumuz tebliğler, tanıştığımız dostlarımız ve kardeşlerimizle teselli buluyoruz. Bu yıl İzmir Çeşmede yapılan III. Kurultay sırasında görüşme olanağı bulduğumuz, TÜRKSOY Genel Müdürü ve Azerbaycan Kültür Bakanı Sayın Polat Bülbüloğlu Mart 1996'da İstanbul'da yapılacak "Bakanlar Konseyi" toplantısında başvurumuzu ele alacaklarını belirttiler.

Yılda iki kez İstanbul ve Ankara'da düzenlenen TÜYAP Kitap fuarlarında TKD kendi standını açabiliyor, kendi yayınlarını meslektaşlarının dışındaki okurlara da ulaştırma şansını kullanabiliyor.

Yeniden Yapılanma Raporu sonuçlanmadan önce il merkezinde TKD Şubesi açılması ilkesini getirdik. Görevi devraldığımızda 38 olan şube sayımız şu anda 42 oldu. Onlarla ve tüm üyelerimizle, halkımızla gelecekte daha yakından ilgilenmeyi, birlikte hareket etmeyi planlıyoruz. Şimdiden 1996 Kütüphane Haftasının temasını oluşturmaya başladık; yazarlar, yayıncılar ve okurlarla daha sıkı bir işbirliğini hedefliyoruz; önerilerinizi bekliyoruz.

Yayın çalışmalarına önem ve öncelik verdik; dergimizin şekli kadar içeriğine de daha bir özen gösterilmeye gayret ediliyor; 3. sayı "IFLA Özel Sayısı" olarak Türkçe-İngilizce ve İngilizce makalelerle ve 10 forma halinde çıkarıldı. 3000 IFLA delegesinin çantasına IFLA'95-İSTANBUL Yürütme Kurulumuzun da katkılarıyla girebildi. Aynı şekilde İstanbul Şubemiz tarafından *Fotoğraflarla İstanbul Kütüphaneleri* hazırlandı. *Türk Kütüphaneciliği* dergisinde çıkan makaleler yurt dışında *Library and Information Science Abstracts*'da duyurulmaya devam ediyor. Ayrıca dergimiz Paris'teki ISSN Merkezi (700 bin dergi ihtiva eder) ile EBSCO veri tabanlarında da yer alıyor.

Kültür Bakanlığı ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Kütüphanecilik, Dokümantasyon ve Arşiv Komitesine bazı projeler sunduk; "Türkçe Konu Başlıkları", "Ulusal Bilgi Politikası" ve "DDC 297-İslam Dini İlimleri"nin geliştirilmiş, genişletilmiş şeklinin Türkçe-İngilizce basımı gibi. Ancak, bazılarını İstanbul Şubemizin atak girişimleri sonucu sunduğumuz bu projelerden finans yetersizliği nedeniyle şimdilik bir sonuç alma olanağı bulamadık.

Mayıs-Haziran aylarında meslektaşlarımız Londra'da İngiliz Kütüphaneciler Derneği, Kırım ve Kazakistan'da Rusya'nın öncülüğündeki toplantılar ile Tahran'da yapılan COMLIS IV toplantılarına katılarak, ülkemizi temsil ettiler.

Nihayet 1989 yılından beri sürdürülen çalışmalarla Derneğimizin öncülüğü, Hükümetimiz adına Kültür Bakanlığımızın desteği ve Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde 61. IFLA Konsey ve Genel Konferansı bu yıl 20-26 Ağustos 1995 tarihleri arasında Swiss Otel'de gerçekleştirildi. Açılış ve kapanış törenleri AKM'de yapılan Konferansımızın ana teması "Gelece-

ğin Kütüphaneleri" idi. Konferans sırasında açık olan "Enformasyon Teknolojisi" sergisine 35 firma katıldı.

Konferansa, 25 Ağustos 1995 tarih ve 8 nolu *IFLA Express*'e göre 1765 yabancı ve 625 Türk Delege ile 201'i refakatte ve 48'i de günlük kayıt yaptırarak, 103 ülkeden 2639 kişi katıldı. Kapanışta yetkililerin yaptığı açıklamaya göre, 800'ü Türkiye'den olmak üzere katılımcıların sayısı 3100 dolayında gerçekleşti ve son yılların en iyi rakamına ulaşıldı. IFLA'95-İSTANBUL, genel kanı, beklenenin çok üstünde güzel geçti. Doğrudur; her toplantı sonunda olduğu gibi bizimkinde de "Keşke"ler hep olmuştur, bundan sonraki bu tür toplantılarda da olacaktır. Amaç daha iyi, daha doğru ve güzeli yalamaktır.

Güzel geçen bu toplantıların belki de en olumsuz yanı, işin ve projenin sahibi Türk Kütüphaneciler Derneği'nin adının, Yürütme Kurulumuzdaki tüm çabalarımıza karşın, hiç bir basılı dokümanda yer almamış olması, hatta Türkiye'den 10'un üzerinde IFLA üyesi sayılırken, TKD'nin adının özellikle kazanmış olmasıdır! Oysa IFLA'nın Türkiye'den tek yasal üyesi TKD'dir.

TKD'nin seçtiği, görevlendirdiği Yürütme Kurulumuz nezdinde bu konudaki uğraşlarımız, yazışmalar, karar defterlerinde ve arşivlerde mevcuttur. Sonucu, Türk kütüphaneciliğinin tarihini yazacak olanlara bırakıyorum; 18 Eylül 1995 günü yapılan Yürütme Kurulu Toplantısında her üyenin ayrı ayrı hazırlamasına karar verilen bu konudaki "Değerlendirme Raporu"nu, aynı gün Toplantı sonunda sunmuş bulunuyorum. Diğer arkadaşlarımızın da raporlarını vermelerinden sonra, Genel Sekreterliğimiz nihai bir rapor hazırlayacaktır. Ayrıca Konferansa katılan meslektaşlarımızın da izlenimlerini almak üzere, Yürütme Kurulunun bir anket hazırlığı içinde olduklarını sizlere sevinçle duyurmak isterim.

Mesleğimizin "Olimpiyadı" da diyebileceğimiz ve ancak 100 yılda yakalanabilecek bu fırsatın, kuşağımız zamanına rastlamış olmasından büyük mutluluk ve gurur duyuyorum. Daha üzerinde çok konuşulup, yazılacak ve sonucundan mutlaka yararlanılacak bu toplantıların bir dahaki sefere bizim ülkemizde gerçekleşmesini göremeyeceğim kesindir. Ancak, gelen genç meslektaşlarımız bu süreyi öne çekerek, bizlerden daha güzel düzenlemeler yapabilirler; bu en halisane dileklerimizden birisidir.

IFLA'95-İSTANBUL'a emeği geçen başta Yürütme Kurulu üyelerimiz ile Kültür Bakanlığı ve diğer katkıda bulunan yerli yabancı kişi ve kuruluşlara tek tek teşekkür ediyorum. Bu, TKD ve benim için yerine getirilmesi gereken zevkli bir borçtu. Ayrıca, bir kısmı diğer yetkililerimiz tarafından unutulmuş ama emeği geçen bir kaç kişiyi de anmadan geçemeyeceğim. Bunlardan birincisi, IFLA davet yazısını imzalayıp kontratı yapan ve üç yıldan fazla IFLA'95 çalışmalarını Derneğimizde yürüten ve 20 yıla yakın Genel

Başkanımız olarak hizmet eden Hocamız Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu'dur. Diğer ikisi ise, 1989 Paris toplantısı sırasında ilk başvurumuzu yaptığımızda, 2000 yılından önce boş yıl yokken, Konferansın onaylanması ve 1995 yılına çekilmesinde, alt yapı oluşturulmasında bizlere daima destek olan IFLA Başkanı dostum Dr. Hans Peter-Geh ve zamanın Genel Sekreteri Paul Nauta'dır. Sonuncusu ise 1987 İstanbul I. Ulusal Kitap Fuarı'nın açılışında Prof. Dr. Bahtiyar Vahabzade ile birlikte "Şeref Konuğumuz" olarak fuarımızı açan, saygıdeğer bir dostumuz ve büyüğümüzdür. Kendileri Cumhuriyetimizin ilk Kültür Bakanı, Kültür alanında Büyükelçi sıfatı ile ülkemizi ilk kez dışarıda temsil eden ve halen ABD'deki kürsüsüne ek olarak UNESCO Genel Kurulunda orijinal projeleriyle ülkemizin sesini duyuran, yüz aklarımızdan gazeteci, yazar ve bilim adamımız, kendisiyle onur duyduğumuz değerli bir insandır. 21 Ağustos 1995 günü saat 17:00'de İstanbul AKM'de yapılan Açılış Töreninde "Keynote Address" (Babil'den 'Kütüp-Uzay'a) olarak 2000 kişinin huzurunda tam bir vukuf İngilizcenin incelikleriyle adeta dahiyane oynayarak, içeriği kadar, kullandıkları üslup karşısında dakikalarca ayakta alkışlanmalarını ömrüm boyunca unutmayacağım. O gün ne kadar gururlandığımı anlatamam... Bu kişi Prof. Dr. Talât Sait Halman'dır. Hepsine sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Son olarak, 18 Eylül 1995 günü IFLA'95-İSTANBUL Yürütme Kurulunun aldığı karar doğrultusunda, hazırlayarak 23 Eylül günü yapılan aynı Kurul toplantısında Sayın Başkana sunduğum "IFLA Etkinliklerinden Yararlanma Proje"mi saygı ile sunuyorum.

[Bu vesile ile 1996 Yeni Yılı'nızı en içten dileklerle kutlar, mutlu ve başarılı, hoşgörülü nice yıllar dilerim.]

II **PROJENİN ADI: IFLA' 95 - İSTANBUL ETKİNLİKLERİNDEN YARARLANMA**

SUNAN: Hasan DUMAN

TANIMI: IFLA'95 - İSTANBUL'da sunulan bildirilerle diğer etkinliklerden okurlarımızın / meslektaşlarımızın daha çok yararlandırılmasından ibaret tir.

AMAÇ: Amacımız günümüzde ve gelecekte önemli bir yeri olan enformasyon teknolojisindeki gelişmelerden meslektaşlarımızı zamanında haberdar etmek, karşılaştıkları sorunlarda onlara yardımcı olmaktır. Bireylerimiz açısından globalleşen ve o ölçüde küçülen dünyamızda bilgi çağının haklı ve şerefli bir üyesi olabilmek, sorunları bilgi ile çözmek, bunun bir yaşam biçimi haline getirilerek toplumun vasıf dokusunun (bilgi, beceri, deneyim, zeka

ve ahlaki norm gibi) yükseltilmesinde kütüphanecilerin rolünün ortaya konulması bir zorunluluk olarak görülmektedir.

MEVCUT DURUM: *IFLA'nın 61. Konsej ve Genel Konferansında bazı pre-konferanslarla çeşitli sekiyonlarda pek çok bildiri sunulmuştur. Bunlar başta İngilizce olmak üzere az da olsa IFLA'nın diğer resmi dillerindedir. Konferans sırasında ülkemizden 800 dolayında meslektaşımız kayıt yaptırarak etkinliklere katılmışlar ve bazı oturumların tebliğleri ve konuşmalar Türkçeye ânında çevrilmişse de katılan meslektaşlarımızın çoğunluğu dil bilmemek, programı kavrayamamak nedeniyle ya da böyle bir toplantıya ilk defa katıldıkları için, 100 yılda bir ele geçebilecek bu olanaklardan hakkıyla yararlanamamışlardır. Kaldı ki kütüphanelerimizde çalışan 5-6 bin arkadaşımızı düşünürsek, bu tebliğlerin daha geniş bir kitleye ulaştırılması gereği ortaya çıkmaktadır. Hatta başta yayıncılar, fikir adamları ve medya mensupları ile çeşitli sektörlerde özellikle bilgi, teknoloji, kültür ve eğitim v.b. konularla uğraşan özel ve resmi kurum ve kişilerin de dikkate alınması doğru olur kanısındayız.*

Sonuç olarak hedef kitle halk, okul, üniversite ve araştırma kütüphanecileri, üniversitedeki öğrencilerle meslek dışından konuya ilgi duyanlar olmalıdır.

Öte yandan dil bilen, fakat toplantıya katılamamış dolayısı ile dokümanlara ulaşamamışlarla gelecekteki gereksinimleri de düşünürsek, tüm tebliğlerin belli merkezlerde toplanması uygun olur. Ayrıca IFLA'nın 61. Konsej ve Genel Konferansının Değerlendirme Raporu da bu kitapta yer alabilir.

YASAL DURUM: *Türkiye'de üretilen tebliğlerin ve tüm IFLA dokümanlarının 2527 sayılı Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanununa göre derlenmesi zorunludur. Yasal bir engel olmamakla birlikte, telif hakları yönünden IFLA Merkezi ve yazarlarının onaylarının alınması gerekir. Ayrıca bu konuda karar merciimizin bir çerçeve çizmesi, 2-3 kişilik bir editörler grubu oluşturarak, çeviri, baskı ve dağıtım gider ve prosedürlerini, zamanını belirlemesi uygun olur.*

YAPILACAK İŞLER:

1. Tebliğ ve diğer basılan, çoğaltılan dokümanlar 2527 sayılı Kanuna tâbi olduğundan ciltletilerek, topluca ve 6 kopya halinde İstanbul'daki ilgili Müdürlüğe teslim edilmelidir. Ayrıca Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi, ÜNAK, kütüphanecilik bölümleri ile Kültür Bakanlığı Kütüphane-

ler Genel Müdürlüğü, Milli Kütüphane Başkanlığı ve YÖK Dokümantasyon ve Uluslararası Bilgi Tarama Merkezine de aynı setlerden birer takım ulaştırılmalıdır. (Toplam, Sekreteryaya dahil 15 nüshadır.)

2. Meslektaşlarımız ve ilgililerin IFLA bildirimlerinden yeterince yararlanabilmeleri için hazırlanacak bir kitabın çerçevesi çizilmeli, (hedef kitle içindeki çoğunluk, en az bilinen dilden çok bilinene doğru ve Türkiye'nin sorunlarına hemen araç olabilecekler gibi) üç kişilik bir editörler grubu seçilmeli (Kurul içinden ve dışından ya da ortak olabilir), gerekli finans sağlanmalıdır.

3. Kitap belki de bir IFLA'95 Anısı gibi düşünülebilir. Onun için kitaba Yürütme Kurulu üyeleri ile seksiyon sorumlularının hazırlayacakları raporları da dikkate alarak IFLA'95-İSTANBUL Sekreterliğince hazırlanıp, Yürütme Kurulunun onayından geçecek bir Değerlendirme Raporu da eklenebilir. Bazı resimler de konulabilir.

4. Amaç, hedef kitle ve finans durumu, dağıtım ve zaman durumları da dikkate alınarak oluşturulacak kitap üç bölümde hazırlanabilir:

1. Türkçeye olduğu gibi tercüme edilenler,
2. Kalanların Türkçe abstrakları /özleri.
3. IFLA'95-İSTANBUL Değerlendirme Raporu.

5. Kitabın hedef kitleye tam ulaşabilmesi için dağıtım dahil gerekli önlemler önceden alınmalıdır.

Saygı ile sunulur.

23 Ekim 1995, Ankara

Hasan Duman

Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkanı,
IFLA'95-İSTANBUL Yürütme Kurulu Üyesi ve
Sergi Komitesi Başkanı